

إعداد خطيب ماهر

Nhân danh Allah, Đấng Độ Lượng, Đấng Khoan Dung

Alhamdulillah, mọi lời ca ngợi và tán dương đều kính dâng Allah, bây tôi xin tạ ơn Ngài, thành tâm cầu xin Ngài giúp đỡ và tha thứ. Bây tôi cầu xin Ngài giúp bây tôi tránh khỏi mọi điều xấu từ bản thân bây tôi và mọi điều xấu từ việc làm và hành vi của bây tôi. Quả thật, người nào được Allah hướng dẫn sẽ không bao giờ bị lạc lối, còn người nào bị Ngài làm cho lạc lối thì sẽ không bao giờ tìm thấy sự hướng dẫn. Bề tôi chứng nhận rằng không có Thượng Đế đích thực nào ngoài Allah, Ngài là Thượng Đế duy nhất, không có đối tác, và bề tôi chứng nhận Muhammad là người bề tôi và là vị Thiên Sứ của Ngài. Cầu xin Allah ban bình an và phúc lành cho Người, cho gia quyến của Người, cho các bạn đồng hành của Người và những ai đi theo họ bằng những hành động tốt đẹp.

Bởi vì con người luôn có nhu cầu về những điều giúp cải thiện tình trạng của họ, cho nên giáo luật Shari'ah đã mang đến những điều để đáp ứng nhu cầu đó. Một trong những điều đó là những gì liên quan đến bài thuyết giảng ngày thứ sáu. Chính vì thế, trách nhiệm của người thuyết giảng ngày thứ sáu là một trách nhiệm vô cùng to lớn. Vì lẽ đó, chúng tôi đã nỗ lực biên soạn một quyển sách có tựa đề: (Al-Mukhtasar Al-Mufid lil-Mu'azdzdin wal-

Imam wal-Khatib wa Ahkam Al-Masajid)¹, và dịch nó ra nhiều ngôn ngữ. Quyển sách này bao gồm nhiều chủ đề, gồm:

Hành lễ Salah vào thứ sáu và khái niệm, thời gian, cùng một số giáo luật của nó liên quan đến người có trách nhiệm, cũng như bài thuyết giảng thứ sáu, giáo luật, các điều kiện, các trụ cột, các Sunnah, và việc phiên dịch nó. Nội dung cũng bao gồm các phẩm chất về kiến thức và đạo đức mà một người thuyết giảng cần phải có, các lễ nghĩa của bài thuyết giảng và của người thuyết giảng, mục đích và các mục tiêu của nó, và cách thức chuẩn bị bài thuyết giảng.

Và do tầm quan trọng đặc biệt của chủ đề, Thông điệp thứ hai này với tên gọi (Đào tạo một nhà thuyết giảng tài ba) nhằm mở rộng và hoàn thiện cho quyển sách trước đây.

Cầu xin Allah khiến cho việc làm của chúng tôi được tốt đẹp và thành tâm vì Ngài, và xin Ngài ban phước lành cho nó. Và Allah biết rõ nhất. Xin Allah ban phước lành và sự bình an cho vị Nabi của chúng ta, Muhammad.

(Tầm quan trọng của bài Khutbah (thuyết giảng))

Bục giảng Jumu'ah: Là một trong những phương tiện có ảnh hưởng mạnh mẽ nhất - hay đúng hơn là

¹ - <https://islamcontent.com/vi/single-content/74839>.

manh mẽ nhất - đối với mọi người nếu được phát huy tốt. Qua đó, Imam thuyết giảng cho mọi người mỗi tuần một lần trong suốt nhiều năm, dù ít hay nhiều, và họ đã mở rộng trí óc và tấm lòng của mình để lắng nghe. Họ không bị phân tâm khỏi bài giảng của y, dù chỉ là hành động chạm vào viên sỏi; và họ tiếp thu từ y những lời khuyên, lời răn dạy, những bài học và sự chiêm nghiệm một cách lặp đi lặp lại và liên tục.

Và người thuyết giảng thành công và được Allah phù hộ, người được Ngài ban cho phong cách thuyết phục và khả năng hùng biện mạnh mẽ, chắc chắn sẽ có một ảnh hưởng vô cùng sâu sắc đến mọi người. Sự ảnh hưởng đó có lẽ còn mạnh mẽ hơn cả sự ảnh hưởng của một người thầy đối với học trò của mình, và hơn cả sự ảnh hưởng của các trang mạng xã hội; bởi vì bài thuyết giảng có liên quan đến một việc thờ phượng vĩ đại đó là hành lễ Salah; và bởi vì người thuyết giảng tài ba, chân thành và hùng biện sẽ nói chuyện trực tiếp với mọi người khi đứng trước mặt họ, để họ nhìn thấy được nét mặt và ánh mắt của người đó, từ đó tạo ra ảnh hưởng đối với họ thông qua thánh giác và thị giác, và chạm đến trái tim cũng như khối óc của họ. Họ sẽ chăm chú lắng nghe trong suốt bài thuyết giảng, trong khi người đó đưa ra những lập luận và bằng chứng dựa trên lý trí và kinh sách, mà qua đó - với sự cho phép của Allah - người đó có thể thuyết phục và sửa chữa lại những nhận thức của họ.

Người thuyết giảng thành công và được soi sáng: Là người xem bục giảng là một trong những cánh cửa quan trọng nhất để truyền bá điều tốt đẹp và kiến thức, và không chỉ giới hạn ở đó, mà còn tham gia và đóng góp trong mọi lĩnh vực của điều tốt đẹp và việc thiện trong khả năng của mình. Nơi nào có điều tốt đẹp, nơi đó y là một trong những người tiên phong, và nơi nào có sự hy sinh vì Allah, nơi đó y là một trong những người lính của Ngài.

Vị thuyết giảng này chính là người quan tâm đến việc kêu gọi đến với Allah và mang lại lợi ích cho những người Muslim - giống như các vị Nabi và các Thiên Sứ, những người hiểu biết và những người kêu gọi chân thành vì cộng đồng Islam -, luôn mong muốn đổi mới, thu hút và tạo sự hứng thú cho người nghe của mình.

Vậy nên, có rất nhiều người thuyết giảng tuy hội tụ đủ các phẩm chất của một người thuyết giảng nhưng bài thuyết giảng của họ đã không mang lại thành quả như mong đợi; như điều được yêu cầu đối với người thuyết giảng, người mang thông điệp một cách chân thật và thành tâm.

Và vào mỗi thứ sáu, vị ấy mang đến cho họ một chủ đề chạm đến cảm xúc và nhu cầu của họ, thu phục được trái tim của họ, và gặp gỡ họ năm mươi lần trong suốt một năm, vậy có phương tiện nào hiệu quả hơn phương tiện này không?

Vì vậy, không có gì ngạc nhiên khi bài thuyết giảng Jumu'ah là một trong những nghi lễ cao quý

nhất của Islam, và là một trong những phương tiện quan trọng nhất để kêu gọi đến với Allah, truyền bá luật Shari'ah của Ngài, và thiết lập bằng chứng chống lại các bề tôi của Ngài. Đó là điều mà kẻ thù của Islam ao ước có được một điều tương tự trong tôn giáo của họ, đến mức một trong những nhà lãnh đạo của các đảng phái chống lại Islam đã nói rằng: {Ôi, giá như tôi có được những chiếc bục giảng như thế này?!}

Giá trị cao quý của các ngành tri thức và nghệ thuật tương xứng với sự cao quý trong mục đích của chúng, và thuật hùng biện có một mục đích vô cùng trọng đại, đó là hướng dẫn con người đến với chân lý và thôi thúc họ hướng đến những gì mang lại lợi ích cho họ trong cuộc sống này và cả ở Đời Sau.

Và thuyết giảng được coi là một trong những phương tiện của quyền uy và vai trò lãnh đạo...

Việc thuyết giảng là một niềm vinh dự vĩ đại, và niềm vinh dự của nó nằm ở việc người thuyết giảng phải là một người thông tuệ, uyên bác và hùng biện»¹.

Và Shari'ah đã bắt buộc người hành lễ phải im lặng lắng nghe ngài - hỡi người anh em thuyết giảng - trong lúc ngài thuyết giảng, Thiên Sứ của Allah ﷺ nói:

«إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَنْصِتْ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعْنَتْ».

¹ - "Nghệ thuật thuyết giảng của người Ả-rập", của tác giả Muhammad Al-Khidr Husein, trang 178 - 179.

{Nếu anh nói với người bạn của mình: "Hãy im lặng" trong lúc Imam đang thuyết giảng vào ngày thứ sáu là xem như anh mất trắng (ân phước buổi lễ đó).} Al-Bukhari và Muslim¹ Có nghĩa là sẽ không nhận được phần thưởng của lễ nguyện Salah Jumu'ah.

Hơn thế nữa, mọi người được khuyến khích quay mặt về phía người, và An-Nawawi, Ibnu Al-Munzdir và Ibnu 'Abdul Barr đã thuật lại sự đồng thuận về việc khuyến khích điều đó².

(Các vị Thiên Thần của Đấng Ar-Rahman đang lắng nghe người, vì vậy, người hãy dành cho họ sự tôn kính xứng đáng.)

Đủ là một vinh dự và niềm tự hào cho bạn – hồi người thuyết giảng của ngày Jumu'ah – rằng các Thiên Thần của Đấng Ar-Rahman tham dự cùng Người để lắng nghe những bài thuyết giảng và lời khuyên răn của Người. Thiên Sứ của Allah ﷺ đã nói như được ghi lại trong hai bộ Sahih³: {Vào ngày thứ sáu, tại mỗi cửa vào Masjid đều có các Thiên Thần canh gác, họ viết tên những ai vào Masjid theo thứ tự trước sau. Khi Imam ngồi lên bục giảng, các Thiên Thần đóng quyển ghi chép lại và đến ngồi lắng nghe thuyết giảng.}

¹ - Do Al-Bukhari, số (934), và Muslim, số (851).

² - "Trích từ Al-Majmu": 4/447.

³ - Al-Bukhari: (3211), và Muslim: (850).

Và khi bạn nhận thức được điều đó: Giá trị của bài thuyết giảng sẽ trở nên vĩ đại trong lòng bạn, và bạn sẽ càng thêm hết lòng nói lên sự thật, chu toàn sự ủy thác, khuyên bảo mọi người, và không tìm kiếm sự hài lòng hay nịnh bợ họ.

Vậy ai được như bạn, hỡi nhà thuyết giảng phúc đức?

Allah đã bắt buộc nhân loại phải lắng nghe bạn và im lặng trước lời nói của bạn, đến độ Ngài đã cấm họ không được xao lãng dù chỉ là việc nghịch sởi, cấm họ ngăn cản điều sai quấy trong lúc bạn đang nói; và Ngài đã khiến cả các Thiên Thần của Ngài phải lắng nghe bạn

Với điều này buộc bạn phải thành tâm vì Allah, và phải hết lòng khuyên bảo trong các bài thuyết giảng cũng như các lời khuyên răn của mình, và mục đích của các bài thuyết giảng phải là việc tưởng nhớ đến Allah, khuyên bảo mọi người, giúp họ thông suốt các vấn đề tôn giáo và những gì mang lại lợi ích cho họ trong cuộc sống trần thế của họ.

(Điều nào tốt hơn: Ứng khẩu bài thuyết giảng (Khutbah) hay đọc từ giấy?)

Chắc chắn rằng việc người thuyết giảng đọc theo văn bản soạn trước mang lại nhiều lợi ích, và điều này có thể phù hợp với nhiều người thuyết giảng và diễn giả hơn là việc ứng khẩu; đây là một sự việc thực tế và đã được chứng kiến.

Bên cạnh đó, việc ứng khẩu có tác động lớn đến sự tương tác và nhiệt huyết của người thuyết giảng, và điều này - chắc chắn - dẫn đến sự cảm hóa, nhiệt huyết và hưởng ứng của người nghe, và ngược lại.

Ai cũng biết rằng khi cả thính giác và thị giác cùng tham gia vào việc tiếp thu thì sự lĩnh hội, thấm thấu và ghi nhớ thông tin sẽ mạnh mẽ hơn nhiều so với việc chỉ có một trong hai giác quan hoạt động riêng lẻ. Do đó, người thuyết giảng một cách tự nhiên, đối mặt với mọi người và giao tiếp với họ bằng ánh mắt sẽ có sức ảnh hưởng mạnh mẽ hơn người thuyết giảng bằng cách đọc từ giấy. Bởi người nghe chỉ tiếp nhận từ anh ta thông qua thính giác mà thôi, và ngay cả sự tiếp nhận này cũng không thể mạnh mẽ như trường hợp của người thuyết giảng tự nhiên, bởi giọng nói của anh ta sẽ hùng hồn và có tính tương tác cao hơn.

Và người nào đã thử ứng khẩu nhiều lần, nhưng nhận thấy việc ứng khẩu của mình có nhiều do dự, lắp bắp hay quên lãng, hoặc quá sợ hãi và căng thẳng, và thấy rằng những điều này không giảm bớt theo thời gian và qua việc thực hành ứng khẩu nhiều hơn, thì hãy đọc các bài thuyết giảng. Bởi không phải ai cũng được phù hộ cho việc ứng khẩu. Và Allah, Đấng Tối Cao, như Ngài đã phân chia bổng lộc vật chất giữa mọi người thì Ngài cũng phân chia giữa họ những bổng lộc tinh thần, từ phẩm hạnh, năng lực, tài năng cho đến chí hướng.

(Tám bước giúp cho việc diễn thuyết trở nên dễ dàng và thành công)

Thứ nhất: Chân thành cầu xin sự phò trợ cho điều đó, và nương tựa nơi Allah Tối Cao với lòng thành tâm và sự khẩn vái.

Thứ hai: Thành tâm phó thác cho Allah Tối Cao và đặt trọn vẹn sự dựa dẫm nơi Ngài. Allah ở nơi suy nghĩ của người bề tôi của Ngài về Ngài, và ai phó thác cho Ngài thì một mình Ngài đã đủ cho y về những gì y bận tâm và tìm kiếm.

Thứ ba: Lắng nghe các nhà thuyết giảng nổi bậc và học hỏi từ kinh nghiệm của họ.

Thứ tư: Thuyết giảng một cách riêng biệt; dù chỉ thực hiện trong Masjid qua hệ thống loa nội bộ thì cũng đã tốt hơn, và nếu thực hiện trên bục giảng thì tốt hơn rất nhiều.

Thứ năm: Rèn luyện thể hiện cảm xúc và củng cố tình cảm.

Và ta đã suy ngẫm về những bí mật vĩ đại nhất của những người thành công trong lĩnh vực diễn thuyết, trình bày và tạo ảnh hưởng: Ta nhận thấy rằng bí mật và nguyên nhân của điều đó - sau sự phò trợ của Allah - chính là sức mạnh của cảm xúc mà họ sở hữu, cùng với khả năng bộc lộ những cảm xúc của mình một cách chi tiết chứ không chung chung, và phải tuân thủ các quy định của giáo luật Shari'ah.

Quả thật, sức mạnh của cảm xúc thôi thúc người có tài hùng biện phải bày tỏ, và người minh triết

phải thể hiện, để rồi nó thu hút những trái tim bằng sự quyến rũ và mê hoặc lý trí bằng vẻ đẹp và sự tinh tế của mình. Ngược lại, người có cảm xúc yếu kém thì phần lớn kiến thức của họ cũng sẽ lụi tàn theo cảm xúc đã chết, và sức ảnh hưởng của họ đối với mọi người cũng tan biến theo những cảm xúc đó.

Do đó, người thuyết giảng phải tràn đầy nhiệt huyết với điều mình kêu gọi và tin tưởng vào sự chân thật của nó; bởi vì những gì xuất phát từ trái tim sẽ đi vào trái tim. Vì vậy, lòng nhiệt huyết của người thuyết giảng phải mạnh mẽ hơn lòng nhiệt huyết của người nghe; để nó có thể lan tỏa đến họ và giải tỏa cơn khát của họ. Nếu không, họ sẽ cảm nhận được sự nguội lạnh nơi y, và như thế lời nói của y sẽ không còn tác dụng.

Cần phải thực hành thường xuyên, thông qua việc viết ra những suy nghĩ và cảm xúc, tự nói chuyện về chúng một mình, rồi sau đó bộc lộ chúng với một người yêu thương.

Và cảm xúc, càng bị kìm nén và giam cầm thì càng khô cạn và cạn kiệt; còn càng được tự do – với điều kiện phải phù hợp với những quy định của giáo luật – thì càng trào dâng và tuôn chảy, rồi tưới mát những trang giấy bằng chữ viết và sự biên soạn, những bức giảng bằng những bài thuyết giảng và diễn giải, và con người bằng tình yêu thương và lòng nhân ái.

Hỡi người anh em thuyết giảng, vậy hãy giải phóng cho những cảm xúc và tình cảm của mình

được tuôn trào; để làm sống lại trong anh và trong những người khác tinh thần của sự sống, sự sáng tạo, sự phục hưng, sự phát triển và lòng nhân ái.

Người nào có những cảm xúc cao thượng thì phẩm chất đạo đức của y cao quý, nhân phẩm của y được tôn vinh, có nhiều người yêu mến và ít kẻ thù, lập luận của y rõ ràng, khả năng hùng biện mạnh mẽ, và tài ăn nói xuất chúng.

Thứ sáu: Xin lời khuyên từ một người chân thật, sáng suốt, từng trải và yêu thương, người sẽ chỉ ra những điểm xấu để y tránh xa, và những điểm tốt để y giữ vững và phát huy thêm.

Thứ bảy: Chuẩn bị sớm cho bài thuyết giảng.

Thứ tám: Đọc các sách liên quan đến việc chuẩn bị bài Khutbah và cách thức truyền đạt.

Sự lo lắng và căng thẳng lúc bắt đầu thuyết giảng là một điều quen thuộc và bình thường.

Bạn sẽ thấy trong những lần đầu thuyết giảng có sự lo lắng và sợ hãi, và đây là một điều thuộc về bản chất của con người. Có thể bạn sẽ có cảm giác rằng điều này là do ảnh hưởng từ ánh nhìn của mọi người, và cũng do suy nghĩ của bạn về sự yếu kém kiến thức của mình.

Và điều có thể làm tăng thêm sự lo lắng của bạn là cảm giác rằng mọi người nhận thấy điều này và

¹ - Trích: Tóm lược bổ ích cho Người hô gọi Azdan, Imam, Khatib và các giáo luật về Masjid: 95, <https://islamcontent.com/ar/single-content/74839>.

ghê tởm nó nơi nhà thuyết giáo, và có thể đó là nguyên nhân khiến họ rời bỏ bạn.

Và một điều không thể nghi ngờ là: Cùng với việc bạn ngày càng gắn bó với Allah, phó thác nơi Ngài, thành tâm cầu nguyện, và thực hành lâu dài, nỗi sợ hãi sẽ hoàn toàn biến mất, đến khi bạn đạt đến giai đoạn thưởng thức bài giảng và mong chờ ngày Thứ Sáu để nếm trải niềm vui của việc thuyết giảng.

Vậy, không gì khác ngoài sự kiên nhẫn cho đến khi những kho tàng của sự phù trợ và những ân huệ của Đấng Quảng Đại, Đấng Ban Tặng - vinh quang thay Ngài - được mở ra cho một người.

Chịu đựng sự gian khổ của nỗ lực lúc ban đầu là để có được sự rộng mở của ân phước, địa vị và hạnh phúc ở kết cuộc.

Và hãy tự nhủ với lòng mình: Sau cơ cực là sự giải thoát, và sự tan biến của phiền muộn, và sau mệt mỏi là sự nghỉ ngơi. Đó chỉ là sự kiên nhẫn trong một chốc lát, vậy hãy kiên nhẫn và kiên trì, để Người có thể bước lên các bậc giảng, và công khai kêu gọi đến với Allah. Và Allah đã phán sự thật, và còn ai phán đúng sự thật hơn Allah:

(وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا)

{Và những ai anh dũng chiến đấu vì chính nghĩa của TA, chắc chắn sẽ được TA hướng dẫn đến những con đường của TA.} (chương 29 - Al-'Ankabut, câu 69).

Quả là một lời nói hay của Ông Qatadah: "Hỡi con cháu của Adam, nếu người chỉ muốn làm điều thiện khi hăng hái, thì quả thật, bản ngã của người có xu hướng chán nản, uể oải và mệt mỏi. Tuy nhiên, người có đức tin là người biết nỗ lực gắng sức, người có đức tin là người tự củng cố sức mạnh, và người có đức tin là người nghiêm khắc với bản thân."¹. Và ý nghĩa của từ người nghiêm khắc là người tự bắt buộc bản thân phải tiếp tục duy trì các hành động thiện lành.

(Các phương pháp vượt qua nỗi sợ hãi thái quá khi diễn thuyết)

Sự lo sợ - đặc biệt là lúc ban đầu - là một điều rất quen thuộc và bình thường như đã trình bày; thậm chí nó còn mang tính tích cực, giúp cho việc chú tâm đến bài thuyết giảng và chuẩn bị cho nó, và kiềm chế sự tự phụ của bản ngã khi quá tự tin, điều sẽ dẫn đến việc xem thường người khác, không chú trọng đến chất lượng nội dung kiến thức, cũng như việc lựa chọn từ ngữ và ý nghĩa phù hợp.

Tuy nhiên, việc nỗi sợ hãi cứ tiếp diễn trong mỗi bài thuyết giảng và kéo dài là một điều tiêu cực - điều mà thời hiện đại gọi là chứng sợ xã hội -: cần phải thực hiện các biện pháp để loại bỏ nó, và trong số đó bao gồm:

¹ - Trích từ "Tafsir Al-Qurtubi", quyển 1, trang 251. Và lời thuật lại của Qatadah (cầu xin Allah rủ lòng thương xót ông), do Abu Al-Qasim bin Bishran Al-Baghdadi (mất năm 430 H) ghi trong sách "Amalihi" (1454).

Thứ nhất: Thành tâm với Allah Tối Cao, tìm kiếm sự che chở và bảo vệ của Ngài, và thường xuyên cầu nguyện, khẩn xin Ngài ban cho bạn sự an lòng và gửi sự thanh tịnh xuống trái tim của bạn.

Thứ hai: Uống một số loại thức uống an thần trước khi đọc Khutbah, như bạc hà và tương tự, vì nó có tác dụng xoa dịu sự lo lắng và sợ hãi.

Thứ ba: Rèn luyện bản thân tiếp thu lời phê bình, và vui mừng vì điều đó; để làm nấc thang cho sự tiến bộ và sáng tạo, và không sợ mắc phải sai lầm.

Thứ tư: Đến sớm, bởi chắc chắn rằng người thuyết giảng đến vội vã để kịp giờ sẽ khiến tinh thần bị xáo động, trái tim bất an và bị sự lo lắng cùng căng thẳng xâm chiếm, điều này sẽ kéo dài theo y ngay cả trong lúc thuyết giảng.

Thứ năm: Hãy ngẩng đầu lên để quan sát mọi người, và thỉnh thoảng hãy ứng biến, dù cho lúc đầu có gặp khó khăn, sai sót và do dự. Việc cứ bám vào nội dung đã viết sẵn trong giấy và không mạnh dạn nhìn vào cử tọa sẽ làm người nghe mất đi sự nhiệt huyết đối với lời nói của bạn, đồng thời khiến bạn tiếp tục sợ hãi và e dè đối với bực giảng.

Quả thật, một số nhà thuyết giảng tuy đã có nhiều năm kinh nghiệm thuyết giảng nhưng lại không nói gì ngoài những gì được viết sẵn trên giấy và cũng không nhìn vào đám đông, đã thú nhận rằng họ cảm thấy sợ hãi và lo lắng mỗi khi thuyết giảng. Thậm chí có người còn nói: "Trong mỗi bài thuyết giảng,

tôi cứ như thế đây là lần đầu tiên mình thuyết giảng, bởi sự lo âu và run sợ!"

Tuy nhiên, người chớ nhìn vào mặt của mọi người trong lúc bắt đầu bài thuyết giảng, bởi vì ánh mắt của người có thể bắt gặp người mà người e sợ làm người bối rối, và ánh nhìn của mọi người cũng có thể làm người choáng ngợp. Ngược lại, hãy nhìn vào đầu của họ, không tập trung vào từng người hay ánh mắt của họ.

Thứ sáu: Khi bước lên bục giảng, đừng suy nghĩ về những điều tiêu cực hoặc sai sót có thể xảy ra, mà hãy suy nghĩ về những kết quả tích cực được mong đợi với sự cho phép của Allah, và những lợi ích to lớn mà bạn sẽ gặt hái được từ bài thuyết giảng của mình, đó là việc mang lại lợi ích cho mọi người, sự thành công Allah ban cho bạn trong việc thiết lập nghi lễ kêu gọi điều tốt đẹp và ngăn cản điều xấu xa, và việc kêu gọi đến với Ngài.

Thứ bảy: Hãy thực hiện việc hít thở đúng cách trước khi thuyết giảng, đó là hít một hơi thật sâu qua đường mũi, sau đó giữ hơi lại trong giây lát, rồi từ từ thở ra. Việc hít thở này có tác dụng to lớn trong việc xua tan căng thẳng; các chuyên gia và giới y học đã đề cập rằng việc hít thở bình thường bơm từ bảy đến mười lít oxy lên não, trong khi hít thở đúng cách sẽ bơm khoảng bảy mươi lăm lít oxy. Điều này dẫn đến việc làm giảm mức độ của các hormone gây lo âu và căng thẳng. Phương pháp này đã được thử

nghiệm và nhận thấy có tác dụng to lớn trong việc xua tan căng thẳng, phiền muộn và lo âu.

Còn trong khi thuyết giảng, hãy cố gắng lấy một hơi thật sâu theo cách không thu hút sự chú ý của những người tham dự, bằng cách hít vào nhanh và nhiều qua miệng hoặc mũi tại một điểm dừng thích hợp, rồi sau hơi thở này lại tiếp tục nói, và hãy làm như vậy ở hầu hết mỗi lần dừng nghỉ.

(Giải pháp tốt nhất cho những lời chỉ trích sai lầm nhắm vào bạn)

Nếu bạn đã tin chắc - hỏi người anh em thuyết giảng - về một quyết định mà bạn đã đưa ra, một phương pháp mà bạn đã chấp thuận, hay một con đường mà bạn đã đi theo, sau khi đã xem xét, suy ngẫm, và tham vấn những người có kinh nghiệm: Thì đừng để tâm đến những người chỉ trích và chê bai, bởi sẽ không một ai, dù có làm gì hay địa vị cao đến đâu, mà thoát khỏi được sự chỉ trích của mọi người.

Và nếu bạn để tâm đến những lời chỉ trích của họ thì ý chí của bạn sẽ suy giảm, lòng bạn sẽ phiền muộn, và bạn sẽ không còn tha thiết với việc đổi mới và sáng tạo nữa.

Và không có một cuốn sách, một bài viết hay một công trình nào mà lại không có người chê bai và phê phán.

Bạn phải đối xử với những người chỉ trích một cách nhẹ nhàng và tôn trọng, đáp lại họ theo cách

tốt nhất, chấp nhận lẽ phải từ họ, và chớ nên khinh thường điều đó, ngay cả khi người chỉ trích đó không có địa vị gì trong mắt người.

(Lời dặn dò cho người thuyết giảng trước bài thuyết giảng)

Người thuyết giảng, bạn nên thực hiện một số việc trước bài thuyết giảng, những việc mà sau khi cầu xin Allah Đấng Tối Cao, sẽ giúp bạn đứng trên bục giảng và trình bày bài giảng của mình, gồm:

Thứ nhất: Hãy tâm niệm rằng mình đang đi để truyền bá thông điệp của Allah và kêu gọi đến với Ngài, và thỉnh thoảng hãy đọc lời phán của Đấng Tối Cao:

﴿الَّذِينَ يَبُلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾

{(Các vị Nabi này) là những người rao truyền thông điệp của Allah và sợ Ngài; họ không sợ bất kỳ ai trừ một mình Allah.} Và vào những lúc khác, hãy đọc lời phán của Đấng Tối Cao:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾

{Còn ai có lời nói tốt đẹp hơn người đã kêu gọi đến với Allah, hành thiện và nói “Tôi là một người Muslim.”} (chương 41 - Fussilat, câu 33).

và lời phán của Đấng Tối Cao:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

{Người (hỡi Thiên Sứ Muhammad) hãy nói: “Đây là đường lối mà ta mời gọi mọi người đến với Allah

dựa trên kiến thức rõ ràng và cũng là đường lối của những ai noi theo ta. Vinh quang và tối cao thay Allah, ta không phải là kẻ đa thần.”} (chương 12 – Yusuf, câu 108)

Và điều này thôi thúc bạn thêm thành tâm, nhiệt huyết, noi gương Nabi ﷺ, và nhận thức được mục đích tối cao của việc thuyết giảng; mục đích mà vì đó Allah Tối Cao đã cử phái các Nabi và Thiên Sứ của Ngài, chính là phổ biến Tôn giáo, và đây là địa vị vĩ đại nhất trên thế gian này.

Thứ hai: Hãy cầu xin Allah ngay trước khi bước lên bục giảng để Ngài ban cho bạn sự thành tâm, sự tương trợ và sự đúng đắn, và để những gì bạn nói mang lại lợi ích cho chính bạn và cho người khác. Bởi lẽ, có biết bao người thuyết giảng và người nói đã không tự răn mình bằng những gì họ nói, và dấu cho có tự răn mình thì họ cũng nhanh chóng quên đi những gì đã nói, đặc biệt là khi thời gian đã trôi qua một thời gian dài.

Và hãy luôn cầu xin Đấng Tối Cao ban cho mình sự lưu loát và mạch lạc.

Thứ ba: Việc chuẩn bị một loạt bài thuyết giảng thường diễn ra từ rất lâu trước khi trình bày, và khoảng thời gian giữa việc chuẩn bị và trình bày có thể là vài tháng hoặc vài năm.

Bởi vì khi một chủ đề chợt nảy ra trong đầu bạn, hoặc trong lúc đọc bạn bắt gặp một kiến thức quý giá, một lời Hadith khiến bạn phải suy ngẫm, hay một câu Kinh mà bạn đã chiêm nghiệm: Thì hãy ghi

lại điều đó ngay lập tức không trì hoãn, bởi khi đó cảm xúc đang dâng trào, những ý tưởng vẫn còn rõ ràng và mạch lạc. Nếu bạn trì hoãn việc viết vào lúc đó, những ý tưởng và suy nghĩ sẽ mất đi và việc ghi nhớ cũng như gọi lại chúng sẽ trở nên khó khăn. Sau đó, hãy viết ra những gì tuôn trào trong tâm trí. Sau đó, hãy bắt đầu thu thập các tài liệu học thuật - một cách tự nhiên - từ Qur'an và Sunnah và từ lời nói của giới học giả mà bạn đã đọc được qua các quyển sách của họ hoặc các quyển sách trích dẫn từ họ, và hãy tìm kiếm trong thư viện Maktabah Al-Shamilah hoặc trên mạng Internet khi cần thiết.

Và hãy chú trọng đến các câu Kinh Qur'an và những Hadith của Nabi, lời nói và di sản của những bậc tiền bối, lịch sử, và lời nói của các học giả sùng đạo đương thời, đặc biệt là trong những gì liên quan đến các tai họa và các sự kiện.

Đối với những gì tìm được có liên quan đến chủ đề của bài thuyết giảng: Hãy lấy và đặt vào một tập tin trong máy tính, mà không cần sắp xếp và kiểm tra lại.

Và bạn hãy luôn làm như vậy đối với các chủ đề và những lợi ích chợt xuất hiện trong tâm trí hoặc bạn bắt gặp được: Hãy ghi lại ngay lúc đó những gì chợt nảy ra trong suy nghĩ, hãy nghiên cứu và viết ra những gì bạn có thể, sau đó hãy tạm gác nó lại và tiếp tục việc đọc thường ngày của bạn. Nếu bạn tìm thấy một lợi ích, một câu Kinh hoặc một Hadith liên quan đến một trong những bài thuyết giảng mà bạn

đã viết toàn bộ hoặc đã viết một phần, thì hãy bổ sung nó vào bài đó.

Do đó, có thể một bài thuyết giảng sẽ ở lại với bạn trong nhiều năm, và bạn hãy trình bày nó trong các buổi học, các bài giảng hoặc các bài nói chuyện của mình; rồi trong quá trình đó, bạn sẽ được khai mở những điều tinh tế và lợi ích mà trước đây bạn chưa từng nghĩ đến, bạn sẽ nhớ lại những điều mình đã quên, và nó sẽ sẵn sàng và hoàn chỉnh nhất có thể khi bạn trình bày nó trong bài thuyết giảng ngày thứ Sáu.

Thứ tư: Giảng giải toàn bộ hoặc từng phần tại Masjid hoặc trong các buổi tụ họp riêng, và mục đích của việc đó là:

a- củng cố và ghi nhớ thông tin.

b- Phổ biến nó đến mọi người, nhất là tại các Masjid không gần Masjid tập trung nơi bạn thuyết giảng, vì đa phần cộng đồng của bạn không đến tham dự cùng với bạn.

c- Là đào sâu tìm hiểu thêm về chủ đề, bởi thông thường khi người trình bày một bài nói thì trong lúc trình bày hoặc sau đó, người sẽ thấy xuất hiện những vấn đề quan trọng cần phải được nói đến, hoặc những câu hỏi và thắc mắc từ người nghe.

Thứ năm: Hãy thuyết giảng nó vào ngày thứ Sáu, khoảng hai giờ trước giờ thuyết giảng, giống như cách thực hiện trong bài thuyết giảng.

Thứ sáu: Đừng quá cầu kỳ trong việc nghiên cứu và chuẩn bị, mà hãy chú trọng thu thập những kiến

thức trước hết phải có ích cho bản thân, sau đó mới mang lại lợi ích cho người nghe ở mọi trình độ.

Và quả thật tôi đã nhận thấy yêu cầu quá mức trong mọi việc đều là điều gây tổn hại và khó nhọc, và nó thường dẫn người có nó đến việc bỏ dở giữa chừng hoặc sự nhàm chán và nản lòng.

(Những lời căn dặn dành cho người thuyết giảng trong lúc buổi thuyết giảng diễn ra.)

Có một số điều bạn nên thực hiện trong khi nghe bài thuyết giảng, bao gồm:

Thứ nhất: Đừng gượng ép tạo ra hay kìm nén cảm xúc khi trải nghiệm các câu chuyện, tình huống và bài học; tùy theo bối cảnh, hãy bộc lộ cảm xúc của mình qua nét mặt, ánh mắt và sự thay đổi trong ngữ điệu giọng nói.

Hãy biết rằng, cách truyền đạt càng tự nhiên và không gượng ép thì sẽ càng có sức ảnh hưởng lớn. Vì vậy, hãy giữ phong thái tự nhiên vốn có và phong cách thường dùng khi nói chuyện trong đời sống chứ không chỉ khi thuyết giảng, đồng thời phải chú ý đến ngữ điệu và cải thiện phần trình bày.

Và nhiều người thuyết giảng lại tạo cho bài thuyết giảng một phong cách hoàn toàn khác với phong cách quen thuộc của họ, dường như họ cho rằng việc thuyết giảng có một phong cách rập khuôn và một khuôn mẫu độc đáo riêng, và điều này khiến họ đánh mất đi sự ảnh hưởng đối với người nghe và sự tiếp cận đến trái tim của họ.

Thứ hai: Không nên trình bày bài thuyết giảng một cách đều đều, cũng không nên nói quá nhanh khiến người nghe không thể nghe trọn vẹn. Hãy thuyết giảng một cách từ tốn, ngừng nghỉ đôi chút khi cần thiết, và hãy quan tâm đến ngữ điệu của giọng nói cho phù hợp với từng hoàn cảnh. Hãy lên giọng và nói nhanh hơn nếu hoàn cảnh đòi hỏi điều đó.

Thứ ba: Tính toán chính xác thời gian của bài thuyết giảng, không thuyết giảng dài dòng trừ khi cần thiết.

Thứ tư: Khi thấy một số vi phạm mà những người đang hành lễ mắc phải trong lúc nghe bài thuyết giảng, hãy nhẹ nhàng nhắc nhở về điều đó, chẳng hạn như thấy có người nói chuyện, thì hãy nhắc nhở một cách chung chung về lỗi sai này.

(Lời căn dặn cho người thuyết giảng sau bài thuyết giảng)

Sau Bài thuyết giảng, bạn cần nên thực hiện một số việc sau:

Thứ nhất: Tạ ơn và ca ngợi Allah trước sự phù hộ mà Ngài đã ban cho mình trong việc thực hiện bài thuyết giảng.

Thứ hai: Lắng nghe lại các bài thuyết giảng của mình sau khi đã trình bày, nhằm tìm kiếm những khía cạnh tích cực để củng cố và phát huy, và những khía cạnh tiêu cực để khắc phục và né tránh.

Tất cả những điều này:

Thứ nhất: Tôn vinh vị thế của bài thuyết giảng, bởi nó có giá trị và tầm quan trọng trong Islam.

Thứ hai: Tôn trọng những người hành lễ Salah, những người đến vì lòng vâng phục Thượng Đế của họ, vì đáp lại lời kêu gọi của Đấng Tạo Hóa, và vì tình yêu mến được lắng nghe những điều được truyền đạt.

Và cũng có thể đưa nó đến một người khuyên răn chân thành để người đó chỉ ra cho bạn những mặt tích cực và tiêu cực trong đó.

Tương tự, nếu có thể, hãy ghi âm và truyền đạt nó dưới dạng âm thanh và văn bản, đặc biệt là ở những quốc gia khan hiếm người thuyết giảng, để đại chúng, những người không hành lễ Salah cùng bạn, có thể được hưởng lợi từ nó.

Và nếu đăng tải bài giảng lên trang trên phương tiện truyền thông xã hội, cũng như một trang web riêng, thì tốt hơn.

Cũng như hợp tác với các trang web chuyên đăng tải các bài thuyết giảng và phổ biến các bài thuyết giảng đó trên những trang đó, đặc biệt là các bài đã được dịch do số lượng của chúng còn ít.

(Những lời khuyên chung dành cho người thuyết giảng và người mời gọi đến với Allah)

Gửi đến người anh em là nhà thuyết giảng của ngày thứ Sáu – những lời khuyên này chẳng qua chỉ là một lời nhắc nhở cho chúng ta:

¹{Hãy báo tin tốt lành và đừng gây sự xa lánh.}

Người thuyết giảng thành công và được soi đường là người mang đến tin mừng chứ không xua đuổi, gieo vào lòng người tinh thần lạc quan và hy vọng, xóa tan sự tuyệt vọng và lười biếng, và thúc giục sự siêng năng và hành động.

Hỡi người anh em thuyết giảng, hãy cẩn trọng, đừng để các chủ đề trong bài thuyết giảng của người chỉ xoay quanh những bi kịch, tai ương và những điều tiêu cực có thể xảy ra ở bất cứ thời đại và nơi đâu. Thay vào đó, hãy để phần lớn nội dung thuyết giảng của người hướng về sự lạc quan và đề cập đến những tấm gương sáng ngời về phẩm chất đạo đức, về cách hành xử và về những con người tiêu biểu, để mọi người lấy đó làm tấm gương và ngọn đuốc soi đường cho họ.

Và nếu thấy một sai lầm, thì không sao khi cảnh báo về nó và cảnh báo mọi người về nó bằng phương pháp đúng luật và thái độ phù hợp.

¹ - Do Abu Dawood (531), Ibnu Majah (987), Ahmad (17906), và người khác ghi, được Al-Albani xác thực là Sahih.

¹ (Hãy đặt tình trạng của mọi người lên hàng đầu)

Hãy luôn đặt - cầu xin Allah chăm sóc cho bạn - tình trạng của mọi người trước mắt bạn lên hàng đầu, bởi họ là những người xứng đáng và ưu tiên nhất cho các bài thuyết giảng và lời khuyên răn của bạn; dựa theo lời của Nabi ﷺ đã nói với 'Uthman bin Abi Al-'Ass khi ông được cử làm Imam cho người dân của mình:

"وَأَقْتَدِ بِأُضْعَفِهِمْ."

{Và hãy lấy người yếu thế nhất trong họ làm tiêu chuẩn.}(8)²

Tức là: Hãy quan tâm đến tình trạng của người già yếu, và dâng lễ nguyện Salah một cách không gây khó khăn cho họ. Và việc quan tâm đến những người yếu về nhận thức cũng quan trọng không kém việc quan tâm đến những người yếu về thể chất.

Còn nếu như bạn chỉ chú trọng đến những người bạn quan tâm, những người yêu mến bạn và học trò của bạn mà thờ ơ với đa số mọi người: Thì quả thật điều đó sẽ dẫn bạn đến nhiều mối nguy hại:

Thứ nhất: Thận trọng trong việc lựa chọn từ ngữ, và gượng ép tạo ra vắn điệu cũng như các chủ đề chỉ

¹ - "Những Cấp Bậc Của Người Hành Đạo giữa các trạm dừng của 'Duy chỉ Ngài bày tôi thờ phượng và duy chỉ Ngài bày tôi cầu xin phù hộ và trợ giúp'" (2/66).

² - [Sayd Al-Khatir: 67].

phù hợp với trình độ của họ, chứ không phải cho đại đa số mọi người và những người tương tự.

Thứ hai: Khiến đa số người tham dự bị tước đoạt khỏi những gì có lợi cho họ từ các bài giảng và giải pháp cho các vấn đề xã hội; bởi vì đã có sự bận tâm đến những gì mà giới trí thức và những người khác quan tâm. Họ muốn nghe về những chi tiết tinh vi của kiến thức và các suy luận, những điều mới lạ và khác thường, và một số người trong số họ thì lại muốn nghe về chính trị và sự chìm đắm vào thực tại, mà tất cả những điều đó sẽ không mang lại lợi ích cho họ trong tôn giáo cũng như cuộc sống hiện tại của họ.

Thứ ba: Sự sai lệch của ý định, thay vì thành tâm vì Allah, nó đã chuyển sang việc để tâm đến những người yêu mến bạn và nhìn vào những gì làm họ hài lòng và vừa ý.

Vậy nên, khi người thấy mọi người ngưỡng mộ những bài thuyết giảng của bạn, và họ tranh nhau đến tham dự và lắng nghe chúng, thì không còn nghi ngờ gì nữa rằng bạn sẽ lưu tâm đến họ và thuyết giảng những điều làm họ vừa lòng.

Và khi đó, Allah, Đấng Tối Cao, sẽ tước đi khỏi bạn hồng ân, sự chấp thuận, sự hữu ích và lợi lạc.

Người thuyết giảng cần quan tâm đến lợi ích chung của mọi người không có nghĩa là anh ta không được đề cập đến các vấn đề quan trọng có thể vượt quá trình độ của nhiều người trong số họ, những vấn đề mà từ đó một số chuyên gia như

những người tìm kiếm kiến thức hoặc các quan chức và những người tương tự có thể hưởng lợi; nhưng phải tùy theo nhu cầu.

¹ (Chớ tự mãn về bản thân hoặc về lời tán dương của người khác dành cho mình.)

Khi người thuyết giảng ngày thứ Sáu bước lên bục giảng và thấy đám đông đã quy tụ, tìm đến và hướng về y, và thấy trong số họ có học giả, bác sĩ, người có địa vị, thẩm phán, người giàu có và người có chức trách: thì lòng tự mãn có thể len lỏi vào y, đặc biệt là khi y biết rằng nhiều người trong số họ đến đó là vì y. Do đó, người thuyết giảng khôn ngoan bắt buộc phải cầu xin Allah che chở khỏi lòng tự mãn và sự kiêu ngạo, phải đấu tranh với bản thân vào mỗi ngày thứ Sáu để loại bỏ sự tự mãn và tính tự cao, và phải quy mọi ân phước về cho Allah Tối Cao, Đấng đã khiến mọi người hướng về y.

Một số bậc tiền nhân nói: "Khi anh ngồi với mọi người, hãy là người răn dạy cho con tim và bản thân mình, và chớ để việc họ tụ họp quanh anh làm anh ảo tưởng; bởi vì họ chỉ quan sát vẻ bề ngoài của anh, còn Allah thì quan sát nội tâm của anh."².

Người hãy Ikhlas (thành tâm) vì Allah và củng cố đức tin Iman của mình, và cần phải cảnh giác với việc yêu thích lời khen ngợi của thiên hạ; vì quả thật,

¹ - Muslim, số: (2642).

² - Trích từ (Jami'a Al-Ulum Wa Al-Hikam - Tổng hợp kiến thức và sự uyên thâm) của Ibnu Rajab, 1/84.

nhều người khi khen ngợi thường đi quá mức, mà chính bạn là người hiểu rõ bản thân mình nhất!

Cố học giả Ibnu Al-Jawzi đã nói: "Sự gian truân lớn nhất là những lời ca tụng của đám đông, vì chúng đã gieo rắc biết bao ảo tưởng!"¹.

Và không phải là một điều đáng chê trách khi bạn vui mừng trước lời khen ngợi của mọi người dành cho bạn hoặc cho những bài thuyết giảng của bạn, bởi vì người ta đã hỏi Thiên Sứ của Allah ﷺ: Xin Người cho biết về một người làm một việc tốt lành và được mọi người ca ngợi vì điều đó? Người đáp:

«تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ».

{Đó là tin mừng đến sớm của người có đức tin.}².

Vậy, khi người có đức tin làm điều thiện «Ai hành động thành tâm vì Allah, rồi Allah đặt vào lòng những người có đức tin lời khen ngợi tốt đẹp dành cho y, và y vui mừng trước hồng ân và lòng thương xót của Allah, xem đó là một tin lành, thì điều đó không hề gây hại cho y».

Điều đáng chê trách và tội lỗi chỉ là khi bạn tự mãn trước lời khen của họ, rồi vui mừng với nỗ lực và việc làm của mình, và tự cho rằng ân phước đó là do bản thân, mà niềm vui của bạn không phải đến từ ân điển, lòng thương xót và sự hào phóng của Allah, Đấng đã mang điều tốt lành đến cho bạn,

¹ - Do Muslim ghi số (869).

² - Trích từ (Usul Al-Insha' Wa Al-Khitabah - Nền tảng của văn chương và diễn thuyết) của Ibnu 'Ashur, trang 126.

khiến người yêu thích và làm cho nó dễ dàng đối với bạn.

Dấu hiệu của căn bệnh tự mãn là quay lưng với lời phê bình và không thích lời khuyên bảo.

1 (Nói những điều mang lại lợi ích cho họ trong tôn giáo và đời sống trần thế của họ.)

Hãy truyền đạt cho những ai đến để lắng nghe bạn những điều sẽ hữu ích cho họ trong tôn giáo và cuộc sống trần tục của họ, và trong lúc chuẩn bị, hãy tự hỏi bản thân: Mình sẽ mang lại lợi ích gì cho mọi người trong tôn giáo và đạo đức của họ khi họ rời khỏi Masjid?

Điều gì không có lợi cho họ thì chớ nhắc lại.

Vậy họ sẽ thu được lợi ích gì nếu tôi đề cập đến những vấn đề chính trị tế nhị chẳng hạn, hoặc nói quá nhiều về những hoạn nạn của người Muslim?

Và họ sẽ được lợi ích gì khi tôi đề cập đến một vấn đề còn mơ hồ, do tính chất nhạy cảm của nó và do nỗi sợ sẽ gây bất lợi cho bản thân khiến tôi không dám nói thẳng, để rồi phải dùng những lời bóng gió, ám chỉ mà chỉ những người đặc biệt tinh thông mới có thể hiểu được?

Và họ sẽ được lợi ích gì khi tôi đưa ra lời khuyên cho nhà cầm quyền trước công chúng, một cách công khai hay ngụ ý, và việc đưa ra lời khuyên công khai cho nhà cầm quyền là điều mà các bậc tiền

¹ - Al-Bukhari, số (3568), và Muslim, số (2493).

nhân ngoan đạo đã cấm; bởi vì nó thường gây ra sự hỗn loạn, và gây tác hại cho người thuyết giảng.

¹(Giữ yên tĩnh trong bài Khutbah)

Phải giữ bình tĩnh trong suốt bài thuyết giảng, không được để sự nhiệt tình lôi cuốn đến mức đi lạc khỏi chủ đề, hoặc nói những lời mà sau này có thể phải hối hận. Và nếu sự nhiệt tình của người thuyết giảng trở nên thái quá thì y rất có thể sẽ mất đi sự tập trung và khả năng kiểm soát lời nói của mình, và có thể giọng của y sẽ lớn đến mức gây khó chịu cho nhiều người nghe.

²(Tránh kéo dài bài Khutbah (thuyết giảng))

Bài thuyết giảng của Nabi ﷺ thường ngắn gọn, và các bạn đồng hành của Người cũng như những thế hệ Salaf đến sau họ cũng đã làm như vậy.

Ông Abu Wa'il nói: 'Ammar đã thuyết giảng cho chúng tôi, ông đã giảng một cách ngắn gọn và sâu sắc. Khi ông bước xuống, chúng tôi nói: Hỡi Abu Al-Yaqzhan, ông đã giảng thật sâu sắc và ngắn gọn, giá như ông có thể giảng dài hơn một chút? Ông nói: Quả thật, tôi đã nghe Thiên Sứ của Allah ﷺ nói:

«إِنَّ طُولَ صَلَاةِ الرَّجُلِ، وَقِصَرَ خُطْبَتِهِ، مَنَّةٌ مِنْ فَضْلِهِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ، وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَةَ، وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا».

{Quả thực, việc một người kéo dài lễ nguyện Salah và rút ngắn bài giảng của y là một dấu hiệu về sự am

¹ - Trích "Zadul Ma'ad fi Hadyi Khairil 'Ibad": quyển 1, trang 409 - 410.

² - Cùng nguồn trước đó: 1/386.

hiếu của y, vậy nên hãy kéo dài lễ nguyện Salah và rút ngắn bài giảng, và quả thực trong sự hùng biện có sự mê hoặc.}

Câu (tanaffasta), tức là bạn đã kéo dài bài thuyết giảng.

Câu (Mainnah) có nghĩa là dấu hiệu. Câu (về sự am hiểu của y): «Có nghĩa là những gì mà qua đó sự am hiểu giáo luật thực hành của một người được biết đến, và bất cứ điều gì chỉ ra một điều gì đó thì nó là dấu hiệu cho điều đó.»

Việc rút ngắn bài Khutbah có ba lợi ích quý giá:

Thứ nhất: Làm theo Sunnah.

Thứ hai: Dễ dàng trong việc chuẩn bị bài Khutbah, và đạt được sự bình yên trong nội tâm khi chuẩn bị, trong khi trình bày, và sau khi hoàn tất.

Và rất nhiều người thuyết giảng đã từng mang nỗi bận tâm về bài thuyết giảng, từ rạng đông ngày thứ Sáu hoặc trước đó, và họ luôn bận tâm trí để chuẩn bị cho nó. Và khi họ rút ngắn bài thuyết giảng, không vượt quá mười phút, thì mọi nỗi bận tâm hoặc phần lớn nó đều tan biến.

Thứ ba: Sự giảm nhẹ cho người nghe, vì gần như tất cả mọi người đều đồng thuận cảm thấy thoải mái với người rút ngắn bài thuyết giảng, và ác cảm với người kéo dài nó.

Thời lượng phù hợp cho người thuyết giảng và người nghe là khoảng từ mười phút đến mười lăm phút; bởi vì mọi người gần như đồng thuận rằng bài

thuyết giảng ngắn gọn thì được yêu thích và dễ chịu hơn đối với họ so với bài thuyết giảng dài dòng.

(Tránh xa những lời lẽ khó hiểu)

Hãy tránh những lời lẽ khó hiểu: Bởi vì người ta không cần đến chúng, và chúng cũng không mang lại lợi ích gì, và có thể việc nói ra và lạm dụng chúng là vì những ham muốn của bản ngã.

Các văn sĩ và các nhà hùng biện danh giá đã cảnh báo về lời lẽ lạ lẫm và khó hiểu.

(Tránh sự cầu kỳ, gượng ép trong lối văn gieo vần tạo điểm nhấn)

Nghệ thuật gieo vần: Là "sự tương hợp vần điệu ở cuối các vế câu trong văn xuôi". Đấng Lập pháp Minh triết đã cấm việc gượng ép gieo vần, và các nhà văn cùng các nhà hùng biện cũng không thích điều đó; «bởi vì việc gieo vần không tránh khỏi sự gượng ép về từ ngữ, vốn cản trở người nghe thấu hiểu trọn vẹn ý nghĩa, do đó, nếu việc gieo vần được chấp nhận, thì đó chỉ có thể là những vần điệu xuất hiện một cách tự nhiên không gượng ép, tức là, vần điệu tự tìm đến người nói chứ không phải người nói phải đi tìm vần điệu».

Hãy từ bỏ sự ép buộc trong vần điệu; vì sự ép buộc đó sẽ khiến người phải vất vả để tạo ra nó, và cũng khiến người nghe phải vất vả để hiểu nó. Còn khi nó đến một cách dễ dàng trong tâm trí người, với lời lẽ nhẹ nhàng trên môi lưỡi, dễ hiểu đối với người nghe, thì không có gì sai với nó.

(Sự quan tâm đến ngoại hình chính tề)

Việc người thuyết giảng chăm lo cho sự tốt đẹp của vẻ bề ngoài cũng quan trọng như việc chăm lo cho nội tâm bên trong, bởi vì sự tốt đẹp hay suy đồi của vẻ bên ngoài chẳng qua chỉ là kết quả của sự tốt đẹp hay suy đồi của nội tâm. Sự tốt đẹp của vẻ bề ngoài của người thuyết giảng bao gồm những điều sau đây:

Một: Y phục đẹp đẽ và sạch sẽ, không phô trương hoặc hoang phí.

Thứ hai: Vẻ đẹp của cơ thể qua sự sạch sẽ và hương thơm, cạo hoặc cắt tỉa ria mép và dưỡng râu cằm.

Thứ ba: Vẻ đẹp của khuôn mặt thể hiện qua sự niềm nở và nụ cười khi chào mọi người bên ngoài Masjid, khi bắt đầu bài thuyết giảng và sau khi kết thúc; bởi nụ cười chân thành, sự vui vẻ trên khuôn mặt, và sự niềm nở sẽ khiến mọi người yêu mến nhà thuyết giảng cũng như các bài thuyết giảng và lời khuyên của y. Đây là một sự thờ phượng đối với người thành tâm vì Allah, và nó là thứ chiếm lĩnh được lý trí và trái tim. Người có khuôn mặt rạng rỡ thì hành động được tán dương, những thiếu sót nhỏ được chấp nhận, trái ngược với người cau có nhăn nhó, đó là người mà người khác muốn lánh xa, và khi gặp mặt, tâm hồn sẽ bị bao trùm bởi nỗi buồn và sự bức bối.

Vậy, hỡi người anh em nhà thuyết giảng, hãy là một người vui vẻ, niềm nở, rồi người sẽ thấy tấm lòng mình rộng mở, mọi người yêu mến tìm đến, người được họ nhắc đến bằng những lời tốt đẹp, họ chấp nhận những lời chỉ dạy và khuyên răn của người, và họ tìm lý do để thông cảm cho những sai lầm và thiếu sót của người.

Thứ tư: Khiêm tốn và trang nghiêm trong dáng đi, khi bước lên bục giảng và ngồi trên đó, và niềm nở đón tiếp mọi người trong lúc ngồi và thuyết giảng.

Một trong những điều đáng chú ý là: Một số người thuyết giảng, khi ngồi đợi trước bài thuyết giảng, lại có tư thế ngồi thể hiện sự thờ ơ, không quan tâm đến mọi người, và chỉ bận rộn nhìn lướt các gương mặt. Và khi bắt đầu thuyết giảng, họ lại nhìn mọi người với ánh mắt cho thấy sự hồ hững và không màng tới, như thể muốn tỏ ra rằng mình là người dũng cảm và táo bạo. Họ nói với cử tọa bằng một giọng điệu gay gắt và lớn tiếng, đưa ra những mệnh lệnh và điều cấm một cách trực tiếp. Phong thái này không được lòng người chấp nhận, mà ngược lại còn khiến họ xa lánh.

Thứ năm: Không vuốt râu hoặc chạm vào nó khi không cần thiết, và không nhìn xung quanh quá nhiều, đặc biệt là khi đang ngồi trên bục giảng; bởi vì điều đó làm giảm đi sự uy nghiêm của người thuyết giảng, hoặc cho thấy sự thiếu quan tâm của y đối với những người đang ở trước mặt.

Thứ sáu: Dùng Siwak một cách nhẹ nhàng và lịch sự. Một số người thuyết giảng khi bước vào Masjid lại dùng Siwak một cách phô trương, và một số người trong số họ vẫn tiếp tục dùng Siwak cho đến ngay trước khi bắt đầu bài thuyết giảng, khiến các mảnh vụn của Siwak còn sót lại trong miệng, rồi họ nhổ những mảnh vụn đó ra trong khi đang thuyết giảng. Đây là một hành động đáng chê trách, và nó có thể cho thấy sự coi thường của họ đối với mọi người cũng như đối với địa vị cao cả của bài thuyết giảng.

Thứ bảy: Tuân thủ Sunnah trong trang phục bằng việc không mặc y phục dài quá mắt cá chân, và phải dưỡng râu. Bởi người thuyết giảng là một tấm gương, vậy làm sao mọi người có thể noi gương một người mà việc làm lại trái với lời nói? Và làm sao mọi người có thể bị ảnh hưởng bởi lời nói của một người khi chính lời nói đó không ảnh hưởng đến bản thân người đó?

Thứ tám: Sự tĩnh lặng của thân thể khi nói; vì đó là dấu hiệu của sự tĩnh lặng của nội tâm.

(Sự khác biệt về thời gian chuẩn bị bài thuyết giảng)

Thời gian chuẩn bị cho bài thuyết giảng: Phụ thuộc vào văn hóa và kiến thức của người thuyết giảng, cũng như vào nội dung sẽ được trình bày, và nội dung đó không nằm ngoài hai loại:

Thứ nhất: Phải mang tính học thuật, như các vấn đề về luật học (Fiqh) hoặc tín ngưỡng ('Aqidah) và việc xác lập nền tảng cho chúng. Vì vậy, những vấn đề này phải được dành một khoảng thời gian xứng đáng với vị thế của chúng, và không nên xem nhẹ chúng bằng cách chỉ chuẩn bị vài giờ trước bài thuyết giảng.

Thứ hai: Nó mang tính thuyết giảng răn dạy, hoặc xã hội và tương tự, do đó thời gian chuẩn bị thường ngắn.

Lời khuyên của tôi dành cho người mới trong lĩnh vực thuyết giảng - những ai chưa có đủ kinh nghiệm và kiến thức -: Là ban đầu nên học hỏi từ các bài thuyết giảng của những người đi trước, và các bài thuyết giảng của người mà họ học hỏi phải hội tụ đủ ba đặc tính sau:

Thứ nhất: Phải ngắn gọn, để không khó khi trình bày.

Thứ hai: Phải hoàn toàn không có sai sót về mặt ngữ pháp và học thuật.

Thứ ba: Cần phải tránh xa sự ra vẻ cầu kỳ, trái với năng lực trong lời nói và nội dung.

Theo thời gian, cũng không sao nếu y điều chỉnh hoặc bổ sung những gì y thấy là phù hợp, sau đó cố gắng tự mình viết bài thuyết giảng, học hỏi từ những người đi trước.

(11 – Tránh các mệnh lệnh trực tiếp đối với người nghe)

Nguyên cầu Allah bảo vệ và soi đường cho bạn, bạn hãy tránh những từ ngữ mang tính mệnh lệnh chỉ nhắm đến người nghe mà không bao gồm người nói, chẳng hạn như: 'Các người hãy làm' hoặc 'Các người đừng làm'. Thay vào đó, hãy sử dụng những câu như: 'Chúng ta hãy cùng làm', 'Chúng ta hãy cùng từ bỏ', và những cách nói tương tự. Bởi vì cách diễn đạt này giúp người nghe cảm nhận được sự khiêm tốn của bạn, tình yêu thương của bạn dành cho họ khi mong muốn điều tốt lành cho họ như cho chính bản thân mình, và rằng bạn không hề cao hơn họ, cả về mặt tôn giáo lẫn đạo đức.

Người thuyết giảng thành công là người hướng lời nói của mình đến chính bản thân trước khi hướng đến người khác, và khuyên răn bản thân mình trước khi khuyên răn người khác, vì vậy lời nói trong các bài thuyết giảng của y trước tiên là hướng đến chính y trước khi hướng đến mọi người. Và nếu y làm được như vậy, Allah sẽ nâng y lên, ban lợi ích cho y qua những gì y nói, và ban thêm cho y sự hướng dẫn, sự chấp nhận và sự chân thật.

¹ (Khi nào việc bắt chước trong thuyết giảng là tốt và khi nào là xấu?)

Đừng bắt chước phong cách hoặc nội dung của một người thuyết giảng nhất định, bởi lẽ điều phù hợp với người đó có thể không phù hợp với bạn. Việc bắt chước sẽ phá hỏng sự sáng tạo và tài năng của bạn, do đó, hãy thuyết giảng dựa trên những khả năng, tài năng và kiến thức mà Thượng Đế của bạn đã ban cho.

Đối với người mới bắt đầu: Không sai khi học hỏi phong cách và nội dung từ người khác, nhưng không nên là một bản sao của họ, mà nên xem đó là sự trợ giúp để bản thân phát triển.

(Bạn chớ buồn phiền vì ít người tham gia nghe bạn giảng, và cũng chớ vui mừng vì sự đông đảo của họ)

Bạn nên biết rằng: Tâm hồn thường khao khát có đông đảo người nghe và người tham dự, đặc biệt là từ những người thân và bạn bè của bạn. Có thể bạn sẽ hỏi về sự có mặt của họ, hoặc trách móc – dù chỉ ở trong lòng – về việc một người trong số họ không có mặt. Vì vậy, hãy nỗ lực đấu tranh với bản thân để thoát khỏi căn bệnh này. Việc người đó không đến với bạn không có nghĩa là bạn yếu kém, mà là vì anh ta tìm thấy sự thanh thản và lợi ích ở nơi một người

¹ - Trích "Thuật hùng biện của người Ả-rập", của tác giả Muhammad Al-Khidr Husain, trang 189.

thuyết giảng khác, hoặc vì nơi đó gần nhà của anh ta, hoặc vì những lý do khác.

Và nhà thuyết giảng chân thành vui mừng khi nghe tin mọi người đến tham dự với người khác, cầu nguyện Allah cho người đó được đúng đắn và mang lại lợi ích, và khen ngợi người đó khi biết được điều tốt về người đó.

Và khi bạn thấy ít người đến tham dự và mọi người xa lánh bạn: Thì hãy tự kiểm điểm lại bản thân, bởi thiếu sót có thể đến từ chính bạn; có thể là do phong cách của bạn còn yếu kém, hoặc do nội dung bạn đưa ra còn yếu, hoặc do bạn kéo dài bài thuyết giảng, hoặc do sự thành tâm của bạn còn yếu, hoặc do các nguyên nhân khác.

Hãy tham khảo ý kiến của những người anh em đồng đạo chân thành và hay khuyên bảo; hãy yêu cầu họ có mặt cùng bạn hoặc lắng nghe bài thuyết giảng của bạn, và hãy chân thành đề nghị họ đưa ra những nhận xét và ý kiến của họ. Và rồi bạn sẽ gạt hái được những kết quả hữu ích, với sự cho phép của Allah Tối Cao.

(Tâm quan trọng của sự chuẩn bị kỹ lưỡng)

Nếu bạn là người thường ứng khẩu bài thuyết giảng: Thì bạn phải chuẩn bị kỹ lưỡng cho nó, và đừng bao giờ xem nhẹ việc đó, cho dù bạn thấy chủ đề đó đơn giản, dễ dàng và đã từng đề cập đến trước đây.

Sự chuẩn bị tốt là một trong những niềm vui lớn nhất đối với các nhà thuyết giảng, thậm chí họ còn háo hức mong đợi ngày thứ sáu để trình bày những gì họ đã chuẩn bị và dày công vì nó.

Còn về việc thường xuyên không chuẩn bị và chỉ dựa vào các bài thuyết giảng của người khác, thì nó có nhiều điểm tiêu cực, bao gồm:

Thứ nhất: Nó khiến ý chí bị suy yếu, quyết tâm bị suy nhược và bản thân trở nên hèn hạ, khi chỉ biết an phận với việc bắt chước người khác.

Thứ hai: Nó khiến bạn mất đi sự nhiệt huyết, năng động và hứng thú, biến nó thành một gánh nặng bạn muốn loại bỏ, và điều này ảnh hưởng đến phong thái của bạn cũng như sự chấp nhận của mọi người đối với bạn.

Thứ ba: Nhiều người cảm thấy rằng người thuyết giảng không tự mình chuẩn bị bài thuyết giảng, mà chỉ sao chép từ người khác, vì phong cách và nội dung của bài thuyết giảng khác với phong cách và trình độ của người khác, do đó họ không chấp nhận bài thuyết giảng đó.

Thứ tư: Sẽ không nhận được lợi ích từ nó, và nếu có thì đó cũng là một lợi ích không đáng kể, bởi vì công việc mà người thực hiện không nỗ lực nghiên cứu và chuẩn bị sẽ nhanh chóng bị lãng quên và tan biến.

Và bạn sẽ không tiến bộ, tham vọng của bạn sẽ không tăng tiến, quyết tâm của bạn sẽ không vĩ đại

và kiến thức của bạn sẽ không mang lại lợi ích – trừ phi Allah Tối Cao muốn khác -.

Chính vì thế, hãy xem xét một bài thuyết giảng được chuẩn bị kỹ lưỡng, bạn sẽ thấy rằng mình không quên được nó; và dù cho có xem lại nó sau nhiều năm, bạn vẫn nắm rõ những gì có trong đó, như thể vừa mới thuyết giảng nó.

Còn những bài thuyết giảng mà người thuật lại từ người khác thì sẽ nhanh chóng bị quên đi. Hãy thử nghiệm điều đó, hãy xem lại những bài thuyết giảng đã qua bốn hoặc năm năm, người sẽ thấy bản thân đã quên chúng hoặc gần như chỉ có thể nhớ lại được một phần rất nhỏ trong nội dung của chúng.

Và nó cũng sẽ không mang lại lợi ích gì cho người trong việc thu thập tư liệu của nó để làm thành một quyển sách hữu ích.

Vậy, hãy chuyên tâm soạn thảo bài thuyết giảng như thế sẽ xuất bản nó thành một cuốn sách, truy xuất nguồn các Hadith và nêu rõ mức độ xác thực của chúng bằng cách tham khảo lời nhận định của một số học giả Hadith, ghi chép và xác thực các tài liệu và nguồn đã tham khảo, cũng như chú trọng đến nó về mặt ngữ pháp, chính tả và ngôn ngữ.

(Quan tâm đến các dấu câu)

Khi đọc bài thuyết giảng, hãy chú ý đến các dấu dừng và chấm câu, chẳng hạn như dấu phẩy và các loại tương tự, và hãy tự tạo cho mình những ký hiệu riêng để dừng lại nhằm điều hòa hơi thở, để không

bị khó xử vì phải dừng lại nhiều lần ở những vị trí không phù hợp.

(Tầm quan trọng của việc đa dạng hóa các chủ đề và phương pháp)

Hãy đa dạng hóa trong việc trình bày các chủ đề, đừng chỉ giới hạn trong một khuôn mẫu duy nhất, như việc các bài thuyết giảng chỉ xoay quanh tình trạng của tấm lòng, hoặc các vấn đề chung của cộng đồng và những điều tương tự; mà hãy xem xét đến nhu cầu của mọi người trong tôn giáo và đời sống của họ,

mà hãy thường xuyên đa dạng hóa, để khơi dậy trong lòng mọi người sự khao khát mong chờ đối với các bài thuyết giảng của bạn.

Nếu bạn biến nó thành một chuỗi liên kết, thì không có gì ngăn cản việc cắt đứt nó khi cần thiết.

Nên biết rằng những câu chuyện được trích dẫn từ Kinh Sách, Sunnah xác thực và từ lời nói của các vị Sahabah cao quý có tác động vô cùng to lớn đến người nghe; và trong chúng chứa đựng những bài học và kinh nghiệm vĩ đại nhất, những lời khuyên răn và những bài học quý giá. Vì vậy, hãy nhiệt tâm với chúng, trình bày chúng theo một phong cách hấp dẫn, và rút ra từ chúng những lợi ích và bài học.

Đừng để bài thuyết giảng của mình thiếu vắng các tình huống, các câu chuyện, các ví dụ thực tế và những điều tương tự; kéo nó sẽ trở nên nhàm chán và nặng nề.

Hãy hết sức chú trọng đến phong cách tốt nhất khi trình bày những câu chuyện và tình huống, tương tác với chúng bằng cả tâm hồn của bạn, và để điều đó thể hiện qua nét mặt và giọng điệu của bạn.

Hãy nỗ lực sống trong thực tại và những lo toan của mọi người, để bạn không ở một nơi, còn họ lại ở một nơi khác.

(Tâm quan trọng của việc trau dồi các kỹ năng và nghệ thuật diễn thuyết và gây ảnh hưởng)

Người thuyết giảng là người cần hơn ai hết việc trau dồi các kỹ năng và nghệ thuật diễn thuyết, bởi vì y cần phải thuyết phục mọi người và thu hút sự chú ý của họ để họ chấp nhận những gì y nói.

Người thuyết giảng có phong cách hùng hồn và khả năng truyền đạt xuất sắc thường mang lại nhiều lợi ích cho mọi người hơn là người không có những đặc điểm đó, dẫn cho người ấy có kiến thức uyên bác hơn và địa vị cao hơn.

Người thuyết giảng nên lắng nghe các bài học về nghệ thuật diễn thuyết, và nếu tham dự trực tiếp thì càng tốt hơn, hoặc đọc các sách chuyên về lĩnh vực đó.

Và ai chân thành với Allah, dâng hiến bản thân và thời gian của mình cho Ngài, thì Allah sẽ ban cho y từ ân huệ và hồng ân của Ngài những điều mà y không hề ngờ tới và chưa từng nghĩ đến. Và ai dâng cho Allah thứ mà y yêu thích, thì Allah sẽ ban cho y

vượt trên cả những gì y yêu thích. Và ai cố gắng hiến hết mình cho Allah, thì Allah sẽ khiến tạo vật của Ngài phải phục tùng y, và Ngài sẽ ban cho y những con đường dẫn đến hạnh phúc, sự cao quý và quyền thế.

Chẳng có gì ngăn cách giữa bạn và những món quà của Allah Hùng Vĩ ngoại trừ lòng quyết tâm chân thành, sức mạnh ý chí vì Allah, việc từ bỏ những gì bạn yêu thích và đam mê vì những gì Allah yêu và hài lòng, và sự nỗ lực để nâng cao tôn giáo và giáo luật của Ngài, cho dù điều đó có dẫn đến việc hạ thấp địa vị của bạn trước mắt những người của thế gian, của đam mê và của chức vị.

(Nguyên tắc Canh tân)

Quả thật, Allah Tối Cao đã tạo ra con người với bản tính yêu thích sự đổi mới và thay đổi hướng đến điều tốt đẹp hơn; vì thế, người ta không ổn định ở một trạng thái duy nhất, và mỗi khi có điều gì mới xuất hiện trong cuộc sống, họ liền nhanh chóng tìm cách có được nó nếu có khả năng.

Một người của ngày hôm nay không còn là chính mình của mười năm về trước, mà trái lại, người ấy đã đổi mới và thay đổi diện mạo cuộc sống, sinh kế, phương tiện và nhà cửa của mình để trở nên tốt hơn.

Người thuyết giảng ngày thứ sáu là một trong những người cần phải chú trọng nhất đến việc đổi mới và cải thiện phong cách của mình, cũng như

phát triển các kỹ năng diễn thuyết và gây ảnh hưởng. Bởi quả thật, nếu y cứ đi theo một lối mòn quen thuộc kể từ khi đảm nhận trách nhiệm thuyết giảng, thì chắc chắn y sẽ không thay đổi để tốt hơn và tiến bộ hơn, mà ngược lại sẽ bị thụt lùi; bởi vì bản chất của con người là khi tuổi tác ngày càng cao, ý chí và sự năng nổ sẽ yếu đi, tinh thần sẽ khô héo, và sức ảnh hưởng sẽ giảm sút. Vì vậy, y cần đến những điều có thể khích lệ và củng cố ý chí cũng như tinh thần của mình, đồng thời phát triển các kỹ năng và phong cách, để có thể vượt qua những trạng thái yếu đuối vốn tác động lên bản thân, các giác quan và ý chí của y.

Hầu hết các nhà thuyết giảng không có sự thay đổi rõ rệt nào kể từ khi bắt đầu thuyết giảng, phải chăng điều đó có nghĩa là người đó đã đạt đến sự hoàn hảo ngay từ lúc ban đầu?

không.

Vậy tại sao y vẫn bám lấy phương cách quen thuộc của mình, mà không cải thiện phong cách và phương pháp tiếp cận, cũng không thực hiện những bước đi đúng đắn trong việc cải tiến, đổi mới và sáng tạo, trong khi y đã nỗ lực hết mình để cải thiện các vấn đề đời sống và trần thế?

Làm sao y lại không phấn đấu cho điều đó, khi mà việc thuyết giảng là một trong những công việc cao quý và vĩ đại nhất mà y thực hiện trong cuộc đời của mình?

(Chăm sóc hai công cụ gây ảnh hưởng: Giọng nói và ánh nhìn)

Người thuyết giảng thành công không thể thiếu hai công cụ sau đây:

1- Tiếng, là công cụ có sức ảnh hưởng mạnh mẽ nhất, và sức ảnh hưởng của nó sẽ được hoàn thiện khi tuân thủ những điều sau đây:

a- Mức độ âm thanh phải ở mức trung bình về độ to nhỏ và nhanh chậm, không nên nhỏ hoặc chậm đến mức khiến người nghe nhàm chán và uể oải, cũng không nên to hoặc nhanh đến mức gây khó chịu hoặc khiến họ không thể tập trung và tiếp thu.

b- Giọng không nên đều đều một tông, bởi giọng của một số người thuyết giảng không hề thay đổi trong suốt bài thuyết giảng; nếu yếu sẽ khiến người nghe nhàm chán, còn nếu quá mạnh và cao sẽ làm họ khó chịu.

Việc nói chuyện với một tông giọng đều đều không đổi sẽ khiến người nghe mất đi sự tương tác với lời của người thuyết giảng; bởi vì họ sẽ không phân biệt được giữa những điểm quan trọng và những điểm khác. Và chắc chắn rằng, những lời nói quan trọng và có sức ảnh hưởng cần được lên giọng rõ rệt và nói nhanh, hoặc hạ giọng và nói chậm.

c- Là thể hiện ngữ điệu của câu văn tùy theo ý nghĩa của nó, nếu là câu hỏi thì phải ra âm điệu của câu hỏi, nếu là câu cảm thán thì phải ra âm điệu của câu cảm thán, và cứ như thế.

d- Hãy mở miệng rộng hơn so với khi bạn nói chuyện bình thường, vì điều này giúp cho việc phát âm các chữ được rõ ràng, không bị dính vào nhau, và có khả năng kiểm soát giọng nói. Tuy nhiên, không nên thái quá, bởi vì việc mở miệng quá mức sẽ dẫn đến sự hăng hái quá độ và tạo ra một dáng vẻ không phù hợp cho người thuyết giảng.

e- Hãy thuyết giảng bằng giọng nói thông thường của bạn, và chớ tạo cho bài thuyết giảng một giọng điệu và phong thái đặc biệt, vì điều đó sẽ là nguyên nhân tạo ra khoảng cách giữa bạn và mọi người, và cũng là nguyên nhân khiến bạn đánh mất công cụ hiệu quả nhất để tác động đến người nghe.

Và nên dừng lại một chút trong những trường hợp thích hợp, ví dụ khi người thuyết giảng đi qua một ý tưởng quan trọng mà muốn khắc sâu nó vào tâm trí của người nghe thì anh ta hãy hướng về phía họ, nhìn thẳng vào mắt họ trong giây lát mà không nói gì.

Sự im lặng bất ngờ này có tác động lớn đến họ, thu hút sự chú ý và khiến mỗi người phải tập trung mong chờ điều sẽ theo sau.

Tuy nhiên, việc dừng lại phải không ngắt quãng dài, cũng như không thái quá.

Thí dụ: 'Ali đã gửi đến Nabi ﷺ một miếng vàng, rồi Người đã phân chia nó cho một vài vị Sahabah của Người.

Thế là một người đàn ông đến và nói: "Hỡi Thiên Sứ của Allah, hãy kính sợ Allah!"(...)

Thật là một sự trơ tráo và hỗn xược đối với Người Trung Thực và Uy Tín ﷺ!

Do đó, Thiên Sứ của Allah ﷺ đã kinh ngạc trước sự táo tợn này và người đáp: {(...) Ai sẽ vâng lời Allah nếu Ta bất tuân Ngài? Chẳng lẽ Allah đã tín nhiệm Ta với toàn thể nhân loại trên trái đất mà các người lại không tín nhiệm Ta hay sao?!}

Phần trong dấu ngoặc chỉ một khoảng dừng ngắn; vì ngữ cảnh đòi hỏi như vậy để thu hút sự chú ý của người nghe và khiến họ mong chờ nội dung sẽ được đề cập sau đó.

Câu thứ nhất: (Quả là một sự táo bạo đối với người Trung Thực và Uy Tín ﷺ!), là một văn phong cảm thán, nên hoàn cảnh yêu cầu y phải viết nó theo lối hành văn biểu thị sự kinh ngạc.

Câu thứ hai: {Ai sẽ tuân lệnh Allah nếu Ta bất tuân Ngài? Lẽ nào Allah đã tín nhiệm Ta với người dân trên trái đất mà các người lại không tín nhiệm Ta?}, là một câu hỏi tu từ mang tính chất phản bác, bởi hoàn cảnh yêu cầu Người phải diễn đạt nó theo cách của một người đặt câu hỏi để phủ nhận.

2- Ánh mắt: Phân bố ánh mắt bao quát toàn thể người nghe và dùng ánh mắt tương tác với lời nói, thể hiện qua những điểm sau:

a- Việc quay mặt nhẹ về bên phải và bên trái, mà không thái quá về tốc độ hay tần suất, là điều không được khuyến khích, đặc biệt là đối với người thuyết giảng; bởi vì nó cho thấy người thuyết giảng bị cảm

xúc lẫn át và chi phối, và điều đó dẫn đến sự thiếu chính xác trong việc tập trung.

b- Bằng việc mở mắt hoặc ấn nhẹ vào đó, những chuyển động của mắt có tác động vô cùng lớn đối với những người hiện diện, và từ đó họ có thể lĩnh hội được những ý nghĩa mà lời nói không thể diễn tả hết.

Giọng nói và ánh mắt: Chúng là hai yếu tố nền tảng tạo nên sức ảnh hưởng của người thuyết giảng đối với người nghe. Nếu không có cả hai, người thuyết giảng sẽ mất đi khả năng truyền đạt những điều mình muốn nói, thuyết phục họ, thu hút sự chú ý của họ và khơi dậy lòng nhiệt thành cũng như sự năng động nơi họ.

Mỗi nhà thuyết giảng có thể sử dụng chúng mà không ngần ngại hay gượng ép, nhưng không được thái quá. Bởi vì sự thái quá trong đó thể hiện sự nông nổi và bông bột, cũng như việc quá trang nghiêm và tĩnh lặng sẽ dẫn đến sự nhàm chán và mệt mỏi. Và điều tốt nhất là sự ôn hòa.

Và có một số phương tiện không phù hợp với người thuyết giảng thứ sáu, trong đó có:

1- Cử động hai bàn tay.

2- Sửa sang áo choàng hoặc khăn quần đầu, đùa giỡn với mic thu âm, tiến tới và lùi lại, và những hành vi tương tự.

Không tuân thủ một hình thức cụ thể chưa được chứng thực bởi Sunnah Sahih.

Không nên tuân thủ một lối trình bày nhất định nào ngoại trừ những gì đã được xác thực bởi Sunnah Sahih, để không bị ngộ nhận đó là Sunnah, chẳng hạn như câu: “Cầu Allah ban phúc lành cho tôi và quý vị trong Kinh Qur’an Vĩ Đại...” vào cuối bài thuyết giảng đầu tiên.

Và rất nhiều khi một số người thuyết giảng lại gắn bó với một lời cầu xin ở cuối bài thuyết giảng mà họ gần như không bao giờ thay đổi, và một số trong họ còn kéo dài lời cầu xin lặp đi lặp lại này, đến nỗi nhiều người cảm thấy khó chịu và nhàm chán khi người thuyết giảng bắt đầu cầu xin; bởi vì họ đã chán ngán với sự lặp lại quá nhiều của nó theo một lối mà phần lớn là kể lể và thiếu đi sự tương tác cần có trong lời cầu xin.

(Quan tâm đến các điểm phát âm của các mẫu tự và không để chúng bị lẫn vào nhau)

Hãy nỗ lực phát âm các chữ cái một cách chuẩn xác từ đúng vị trí của chúng, bởi vì điều đó có tác động vô cùng lớn đến sự lưu loát, rõ ràng và sức mạnh của lời nói.

Và một trong những điều mà người thuyết giảng bị khiển trách đó là việc y phát âm các từ ngữ một cách vội vã, đến mức nối liền chữ cái hoặc từ ngữ này với từ ngữ kia trước khi chữ cái hoặc từ ngữ đầu tiên được phát âm xong, và lẽ nghĩa tốt đẹp là phải

phát âm các chữ cái thật đầy đủ và đọc rành mạch từng từ ngữ.

Lời nói của người hùng biện nhất trong tạo hóa, Sol lol lo hu 'a lay hi wa sal lam, cũng như vậy.

Bà 'A-ishah, mẹ của những người có đức tin nói: «Thiên Sứ ﷺ chưa từng nói năng đồn dập như các người».

(Mục đích của bài thuyết giảng, và những chủ đề quan trọng nhất mà người thuyết giảng phải đề cập đến)

Người thuyết giảng nên hướng mọi người từ thế giới trần tục với những lo toan và sự kiện của nó đến với thế giới của Đời Sau và sự chuẩn bị cho nó, và Masjid không nên trở thành một diễn đàn truyền thông, nơi người thuyết giảng đề cập đến các vấn đề chính trị và sa đà vào những điều không mang lại lợi ích cho người nghe trong tôn giáo cũng như cuộc sống trần thế của họ.

Người thuyết giảng thành công thì hầu hết các bài thuyết giảng của anh ta tập trung vào những điều làm gia tăng đức tin Iman và sự gắn kết với Allah Tối Cao; bởi vì khi đức tin Iman của mọi người được gia tăng và sự gắn bó của họ với Thượng Đế của mình trở nên vĩ đại, thì đó chính là nguyên nhân lớn nhất giúp họ từ bỏ những điều tội lỗi và những việc tầm thường vô bổ.

Và trong số các chủ đề mà người thuyết giảng không được sao lãng và phải luôn lặp lại:

Tawhid và các trụ cột của Islam.

Cách thức của lễ nguyện Salah và tầm quan trọng của sự tập trung hành lễ Salah.

Các chủ đề theo từng dịp hành đạo, chẳng hạn như nói về hồng phúc của tháng Ramadan khi đến thời điểm của nó.

Cảnh báo về những thử thách và cách đối diện với chúng.

Cảnh báo về Bid'ah (việc cải biên, đổi mới) trong tôn giáo.

Cảnh báo về âm mưu của Shaytan và những thủ đoạn dụ dỗ của hắn.

Đạo đức, phép tắc ứng xử và các vấn đề liên quan.

Những chủ đề giúp gia tăng đức Iman tin và sự gắn bó với Allah:

1- Tôn vinh Allah trong tâm hồn mọi người bằng việc tụng niệm các thuộc tính và hồng ân của Ngài.

2- Tôn kính Qur'an, đó là lời phán của Ngài.

3- Đề cập đến các câu chuyện của các vị Nabi, đứng đầu là vị Nabi cuối cùng của Họ, Nabi của chúng ta Muhammad ﷺ, và của các vị Sahabah đáng kính.

4- Đề cập đến Thiên Đàng, các mô tả và lý do để được vào đó, cũng như Hoả Ngục.

5- Quan tâm đến các việc thờ phượng nội tâm: Chẳng hạn như phó thác, sự quay về, sám hối, kính sợ và lòng thành kính.

Cố học giả Ibnu Al-Qayyim đã nói: "Bất cứ ai suy ngẫm về các bài thuyết giảng của Nabi ﷺ và của

Sahabah (những người bạn đồng hành) của Người, sẽ thấy chúng trình bày đầy đủ về sự hướng đạo và Tawhid (chỉ thờ phượng Allah duy nhất), đề cập đến các thuộc tính của Thượng Đế - Vinh quang và Tối cao thay Ngài -, các nguyên tắc cơ bản của đức tin Iman, và lời kêu gọi đến với Allah; cũng như đề cập đến những ân huệ của Đấng Tối Cao khiến tạo vật yêu mến Ngài, và những ngày của Ngài khiến họ sợ hãi trước sức mạnh của Ngài, cùng mệnh lệnh tưởng nhớ và tạ ơn Ngài, là điều khiến Ngài yêu mến họ. Qua đó, họ đề cập đến sự vĩ đại của Allah, các thuộc tính và đại danh của Ngài, những điều khiến tạo vật yêu mến Ngài; và họ ra lệnh phải vâng phục, tạ ơn, và tưởng nhớ Ngài, những điều khiến Ngài yêu mến họ. Do đó, những người nghe sau khi ra về đều đã yêu mến Ngài và được Ngài yêu mến.

Sau đó, thời gian càng lùi xa và ánh sáng của chức vụ Nabi đã phai mờ, các giáo luật và mệnh lệnh đã trở thành những nghi thức được thực hiện mà không quan tâm đến thực chất và mục đích của chúng. Thế là họ chỉ giữ lại hình thức của chúng và trang hoàng chúng theo ý mình, rồi biến những nghi thức và lễ thói thành những Sunnah không nên bị xem nhẹ, trong khi lại xem nhẹ những mục đích vốn không nên bị xem nhẹ. Họ đã tô điểm các bài thuyết giảng bằng văn xuôi có vần điệu và nghệ thuật tu từ, do đó, phần mà trái tim được hưởng từ chúng đã giảm sút; thậm chí là không còn nữa, và mục đích của chúng đã bị bỏ lỡ'."

Và Sheikh đã nói trong lời nói của mình về mục đích của bài thuyết giảng: «Mục đích của nó là ca ngợi và tôn vinh Allah, chứng nhận về tính duy nhất của Ngài và về Sứ Mệnh của Thiên Sứ của Ngài ﷺ, nhắc nhở các bầy tôi về những ngày của Ngài, cảnh báo họ về sức mạnh và sự trừng phạt của Ngài, khuyên răn họ những điều đưa họ đến gần Ngài và Thiên Đàng của Ngài, và ngăn cấm họ khỏi những điều đưa họ đến gần sự phẫn nộ và Hỏa Ngục của Ngài. Đây chính là mục đích của bài thuyết giảng và việc tụ họp vì nó».

Người thuyết giảng cần phải nhắc nhở mọi người về những sai lầm đang lan rộng trong cộng đồng của họ về tín ngưỡng, thờ phượng, đạo đức, cách đối nhân xử thế, lối sống và giáo dục; cảnh báo họ không được tham gia vào các cuộc xung đột gây chia rẽ, và dạy cho họ về các vấn đề trong tôn giáo của họ.

Allah biết rõ nhất, và cầu xin Allah ban phúc lành cho Nabi của chúng ta Muhammad, và cho gia quyến của Người cùng tất cả các bạn đồng hành của Người.

Mục Lục

(Tầm quan trọng của bài Khutbah (thuyết giảng))	3
(Các vị Thiên Thần của Đấng Ar-Rahman đang lắng nghe người, vì vậy, người hãy dành cho họ sự tôn kính xứng đáng.)	7
(Điều nào tốt hơn: Ứng khẩu bài thuyết giảng (Khutbah) hay đọc từ giấy?)	8
(Tám bước giúp cho việc diễn thuyết trở nên dễ dàng và thành công)	10
Sự lo lắng và căng thẳng lúc bắt đầu thuyết giảng là một điều quen thuộc và bình thường.....	12
(Các phương pháp vượt qua nỗi sợ hãi thái quá khi diễn thuyết).....	14
(Giải pháp tốt nhất cho những lời chỉ trích sai lầm nhắm vào bạn)	17
(Lời dặn dò cho người thuyết giảng trước bài thuyết giảng)	18
(Những lời căn dặn dành cho người thuyết giảng trong lúc buổi thuyết giảng diễn ra.)	22
(Lời căn dặn cho người thuyết giảng sau bài thuyết giảng).	23
(Những lời khuyên chung dành cho người thuyết giảng và người mời gọi đến với Allah)	24
{Hãy báo tin tốt lành và đừng gây sự xa lánh.}.....	25
(Hãy đặt tình trạng của mọi người lên hàng đầu)	26
(Chớ tự mãn về bản thân hoặc về lời tán dương của người khác dành cho mình.)	28
(Nói những điều mang lại lợi ích cho họ trong tôn giáo và đời sống trần thế của họ.)	30
(Giữ yên tĩnh trong bài Khutbah).....	31
(Tránh kéo dài bài Khutbah (thuyết giảng))	31

(Tránh xa những lời lẽ khó hiểu)	33
(Tránh sự cầu kỳ, gượng ép trong lối văn gieo vần tạo điểm nhấn).....	33
(Sự quan tâm đến ngoại hình chính tề)	34
(Sự khác biệt về thời gian chuẩn bị bài thuyết giảng)	36
(11 – Tránh các mệnh lệnh trực tiếp đối với người nghe)....	38
(Khi nào việc bắt chước trong thuyết giảng là tốt và khi nào là xấu?).....	39
(Bạn chớ buồn phiền vì ít người tham gia nghe bạn giảng, và cũng chớ vui mừng vì sự đông đảo của họ)	39
(Tầm quan trọng của sự chuẩn bị kỹ lưỡng).....	40
(Quan tâm đến các dấu câu)	42
(Tầm quan trọng của việc đa dạng hóa các chủ đề và phương pháp).....	43
(Tầm quan trọng của việc trau dồi các kỹ năng và nghệ thuật diễn thuyết và gây ảnh hưởng)	44
(Nguyên tắc Canh tân)	45
(Chăm sóc hai công cụ gây ảnh hưởng: Giọng nói và ánh nhìn)	47
Không tuân thủ một hình thức cụ thể chưa được chứng thực bởi Sunnah Sahih.....	51
(Quan tâm đến các điểm phát âm của các mẫu tự và không để chúng bị lẫn vào nhau).....	51
(Mục đích của bài thuyết giảng, và những chủ đề quan trọng nhất mà người thuyết giảng phải đề cập đến).....	52